

JOSEP MARIA BENET I JORNET

L'AUTOR I EL SEU TEATRE

III Cicle de Teatre d'Autor

"De vegades, sento dir que hi ha gent que quan escriu s'ho passa bé, gaudeix i no pateix; jo, en canvi, m'ho passo molt malament. No sóc cap geni i ho sé perfectament; a més, mai no quedo content del que acabo de fer, i això és una sort, perquè no m'encanto davant del que escric, no em miro el melic, i cada cop que començo una obra nova, procuro esforçar-m'hi més i exigir-me més a mi mateix."

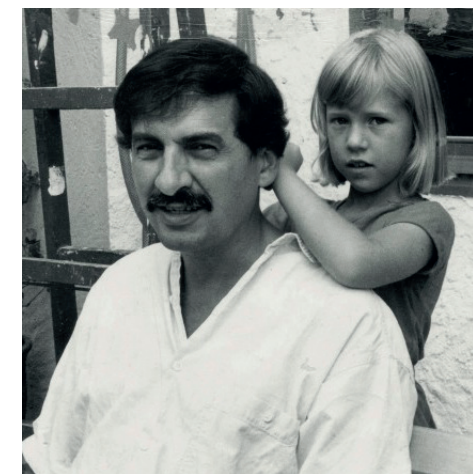
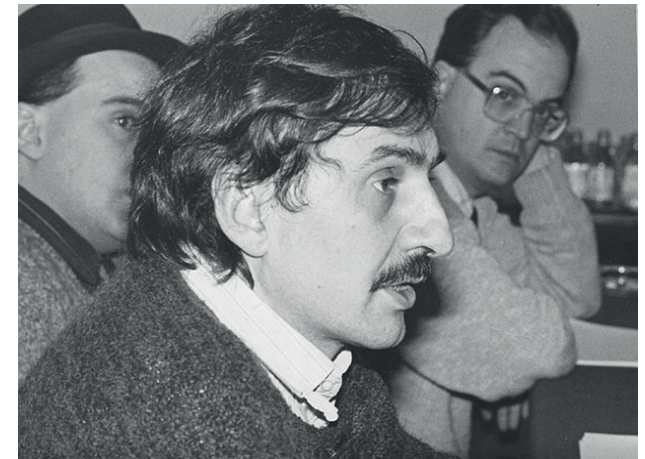
Josep Maria Benet i Jornet és un personatge ben conegut per tothom, un dramaturg i guionista de televisió que ha estat, ben mirat, una figura clau, essencial, per a la ficció en llengua catalana, des de finals del franquisme fins a l'actualitat. En aquest breu repàs biogràfic i explicació de la seva obra dramàtica, intentarem descobrir una mica més a fons qui era aquest autor tan estimat i conegut amb el sobrenom afectuós de "Papitu".

De família treballadora instal·lada al barri de Sant Antoni, la seva vocació per escriure va sorgir gràcies a la lectura de tebeos, de còmics amb diàlegs en bafarades i personatges dibuixats que li cridaven l'atenció. Potser per això, a *Dues dones que ballen*, una de les seves darreres obres dramàtiques, menciona unes antigues col·leccions de tebeos, el tresor més preuat d'una dona gran que, com ell, va perdent facultats i desconnectant de la realitat per culpa de l'Alzheimer. Tot i les dificultats econòmiques de la família, el nostre autor se les empescava per llegir i fins i tot va participar d'algunes obres escolars per viure l'experiència del teatre, que no era sinó l'acció dels còmics però en directe.

"A casa hi havia pocs comptats llibres. No anàvem al teatre. Tanmateix, així que vaig aprendre a llegir (em va costar, era molt talòs), els llibres se'm van convertir en una passió. Entre demanar que em regalassin una joguina o un llibre (no hi havia mitjans per a les dues coses), preferia un llibre", explica Benet i Jornet en un dels seus escrits.

Va començar els estudis de peritatge, pressionat per la família, però no els va acabar. Més tard, va estudiar Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona. L'objectiu no era estudiar una carrera, era trobar la manera

d'aprendre a escriure. Va anar enriquint el seu imaginari amb lectures populars, gràcies als seus companys d'estudis (amb qui compartia literatura i reflexió) i sobretot gràcies al món dels serials radiofònics. Va participar en la lluita antifranquista, tot i no militar en cap partit polític. Va aprendre molt sobre literatura catalana amb Joaquim Moles (escriptor, filòleg i crític literari), de manera clandestina, durant la dictadura, i el 1962 començà a estudiar a l'Escola d'art dramàtic Adrià Gual, on entrarà en contacte amb figures del teatre català que segurament us sonaran: Ricard Salvat, Maria Aurèlia Capmany, Josep Montanyès, Fabià Puigserver, Francesc Nel·lo... La relació amb tots aquests personatges va ser molt enriquidora, segons explicava el dramaturg.

"La Maria Aurèlia era una persona que realment tenia molt de tracte amb tothom i incitava la gent perquè xerrava molt; et portava a casa seva en festes que feia en un pis petit de la Rambla de Catalunya, dalt d'un àtic,

i allà ens amuntegàvem tots i ens parlava de París, del que havia vist, parlava del Nouveau Roman, incitava a llegir llibres... Realment va ser important la relació amb ella."

L'any següent, el 1963, amb només 23 anys, Benet i Jornet ja guanya el premi Josep M. de Sagarra de teatre amb la seva primera obra: **Una vella coneguda olor**. L'autor havia aconseguit el seu somni: convertir-se en autor dramàtic.

"Un bon dia, per les bones, sense haver anat pràcticament al teatre, vaig decidir que escriuria per al teatre; però jo em pensava que el que escriuria mai no s'estrenaria, ni tan sols es publicaria... Em semblaven coses massa grans, llunyanes, impossibles", comenta Benet i Jornet.

El seu teatre estarà clarament influenciat per autors prou rellevants com Tennessee Williams, Arthur Miller (també dramaturg i guionista), Bertold

Brecht i, més endavant, l'anglès Harold Pinter.

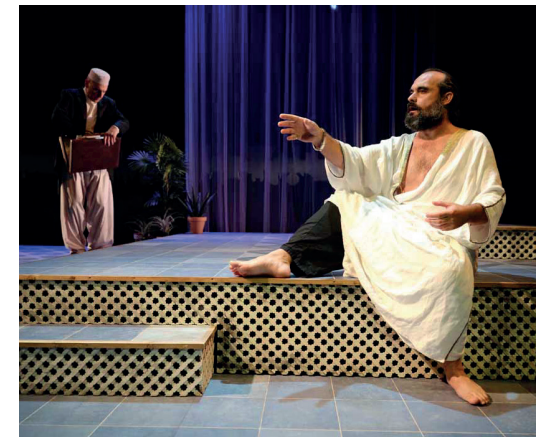
Benet i Jornet pren nota: Miller i Williams parlen de la decadència dels individus, de la defensa dels propis ideals, de models de vida caducs, de la hipocresia de la comunitat i les aparences. **Una vella coneguda olor** mostra la vida sense gaire esperança del proletariat a la Barcelona de postguerra. La misèria, la insatisfacció i la tristesa es respiren en un pati de veïns a l'interior d'una illa de cases de la capital. Maria, una noia que fa de peixatera, odia el barri i un projecte urbanístic que obliga a enderrocar alguns edificis pot ser l'excusa perfecta per començar una nova vida. La jove no congenia amb les velles veïnes i està empipada amb la mare i el germà. Competeix amb la filla dels forners, que gaudeix d'una millor situació econòmica, per Joan, un noi amb aires d'intel·lectual i moltes aspiracions. Però ni la fugida ni la conquesta d'en Joan li sortiran bé, i no podrà escapar. L'obra recorda a *Historia de una escalera*, de Buero Vallejo. El 2011 el Teatre Nacional de Catalunya rescatarà aquest títol després de molts anys, amb direcció de Sergi Belbel, i intèrprets de la talla de Mercè Arànega, Imma Colomer, Sara Espigul, Maife Gil, Pau Roca i Pep Ambròs, entre d'altres.

Una vella coneguda olor

Descripció d'un paisatge

Brecht proposa un teatre més popular, per a tothom, renega del teatre burgès elitista i, amb "l'efecte del distanciament", pretén que a l'hora de crear, representar i consumir teatre compti sobretot la reflexió objectiva i

la comprensió total de les històries, i no tant la implicació emocional o la mera contemplació lírica, sols per entretenir-se. Canvia la mirada i l'execució romàntiques per una observació i un fer clínics, nets, neutres. Benet i Jornet escriurà ***Descripció d'un paisatge*** (1978), on una ciutat mediterrània imaginària, després d'una guerra, ha quedat en mans d'un cap d'Estat totalitari que ha acabat posant-se el vestit de demòcrata. Dues filles d'un cèlebre dissident exiliat retornen al país i, fredes i calculadores, planifiquen la seva venjança personal sense aixecar sospites. Un narrador, funcionari de l'Estat, observa l'escena i anirà explicant els fets, impassible. El 2021 la Sala Beckett recupera aquest text i es posa en escena de nou, amb intèrprets de categoria com Màrcia Cisteró, Pep Ferrer, Francesc Ferrer o Fina Rius. L'obra també serà muntada i enregistrada per RTVE, amb les actrius Àngels Moll i Marta Angelat com a protagonistes, acompanyades d'Enric Majó o l'enyorat Jesús Ferrer.

Harold Pinter, per la seva banda, crea peces amb ambients misteriosos, personatges grisos que diuen mitges veritats, que amaguen secrets. Les passions i els plaers més baixos, el sentiment de fracàs, la ira continguda, l'odi, el fàstic, la gelosia, les ànsies de domini i la por de veure's dominat mouen els personatges de Pinter. Benet i Jornet llegeix aquestes peces i s'impregna d'aquest estil, que podem detectar a obres com ***Desig***, ***E.R.***, ***Testament***, ***Precisament avui***, ***Soterrani*** o ***Com dir-ho?***.

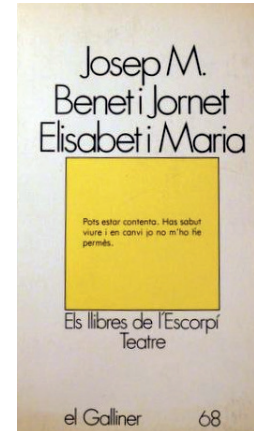
Desig

Soterrani

Però anem a pams i tornem als inicis del nostre autor com a dramaturg, perquè Benet i Jornet ha publicat més de quaranta obres, significatives i de qualitat. Potser per això va rebre el Premi Nacional de Teatre (1995), la Creu de Sant Jordi (1997), el Premi Max d'Honor (2010) i el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes l'any 2013, pels seus guions audiovisuals.

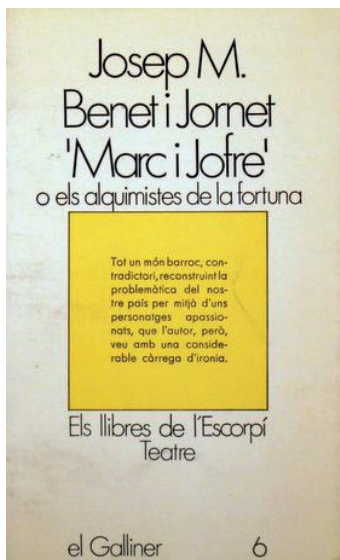

Elisabet i Maria

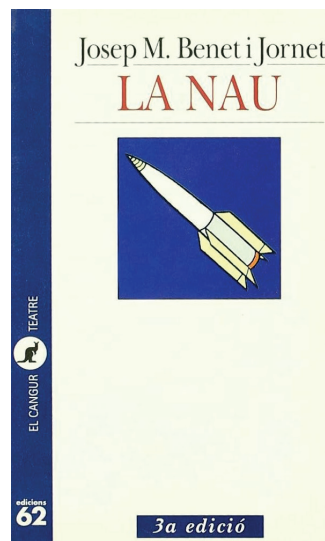

Entre les seves primeres obres hi ha una versió de ***Maria Stuart*** de Friedrich Schiller que titulà ***Elisabet i Maria***, que s'ha representat a Sabadell diverses vegades, i també una adaptació de la història de la novel·la de Prudenci Bertrana ***Josafat***. Destaca, sens dubte, una trilogia molt curiosa que anomenà "Drudània", de to més èpic i seriós, on reflexiona sobre el país, el sistema, els comportaments de la societat occidental, les injustícies i l'opressió. La primera és ***Cançons perdudes*** (1966): en una regió del sud-est europeu, una societat en decadència que està perdent la seva llengua autòctona celebra les festes tradicionals, alterades per una mort, i culparan i castigaran al boig del poble d'aquest fet, mentre es fa evident que la baixesa moral viu a l'interior de cadascun dels veïns.

La segona és *Marc i Jofre o els alquimistes de la fortuna* (1968): situada a l'època medieval, ens presenta dos amics, un noble i un poeta, que s'enfronten al malvat regent Adolf, un corrupte sense escrúpols, fins que s'adonen que ells mateixos, submergits en una guerra perversa, també són a punt de traïr els propis ideals. La darrera peça es titula *La nau* (1970): ubicada a l'espai, en una immensa nau que transporta els individus supervivents d'un planeta Terra que ha resultat ser inhabitable (és a dir, una obra futurista), ens mostra la recerca de la veritat d'un noi que ha perdut el seu millor amic, un jove alegre que, de cop i volta, sembla que s'ha suïcidat. Uns tècnics que governen amb mà de ferro la jerarquia de la nau, si cal, eliminaran els curiosos que s'atreveixin a acostar-se i penetrar a la misteriosa Sala de Màquines des d'on es controla el gegant de ferro.

*Marc i Jofre
o els alquimistes
de la fortuna*

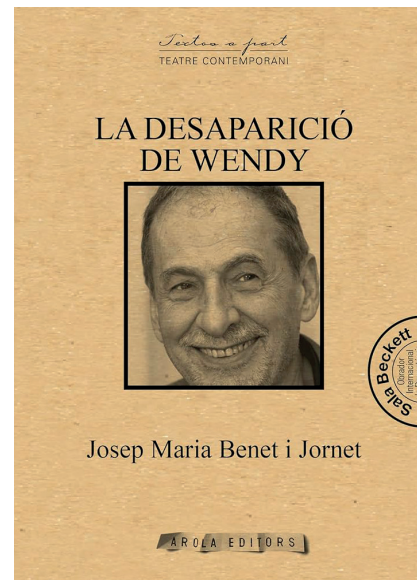
La nau

Sergi Mateu i Pep Munné apareixien a una versió de la peça que es va enregistrar i emetre a RTVE el 1981.

El 1973, Benet i Jornet escriurà *La desaparició de Wendy*, on una companyia de teatre a punt de començar la representació de l'obra infantil Peter Pan tindrà un problema amb els decorats i haurà de reformular l'espectacle, canviar el repartiment, reescriure l'argument...

La desorientació dels actors que s'han quedat sense personatge i que

hauran d'improvisar ràpidament noves situacions fa que emergeixin una sèrie d'idees i propostes desordenades relacionades amb els contes i les llegendes de la nostra infància.

La desaparició de Wendy

Recentment (temporada 2016-2017) l'obra va recuperar-se a la Sala Beckett, de la mà del director Oriol Broggi, i amb intèrprets com Diana Gómez, Xavier Ripoll, Josep Sobrevals o Joan Anguera com a narrador. Benet i Jornet també escriurà obres teatrals pensades per a públic infantil, com les peces breus que publicà a Cavall Fort amb en títol *Taller de fantasia* (1971) i *Supertot* (1972), on ens presenta un heroi amb poders sobrenaturals calcat a Superman però en versió paròdica, que també porta una doble vida de periodista i superheroi.

El nostre autor no descansa i el 1975 presenta una de les seves peces més representades, especialment per grups de teatre amateur de pobles i ciutats de Catalunya: *Revolta de bruixes*. En un sol acte, la durada de l'acció dramàtica coincideix amb la de la representació. Es tracta d'una història de sis dones de fer feines que fan el torn de nit en unes oficines, i un vigilant, que supervisa la seva tasca. Elles, cansades de les seves condicions de feina, inicien una confrontació, fent reivindicacions de caire laboral i amenaçant de no treballar fins que no quedin resoltes. Cada vegada hi ha més tensió i cadascuna de les treballadores pren una posició una mica diferent en aquesta guerra oberta: hi ha qui es guia per la raó (ideologia o pensament realista) i hi ha qui vol seduir les companyes usant la imaginació i la fantasia (ideologia o pensament simbolista). També hi ha qui prefereix no posicionar-se i accepta les dues estratègies. En el fons, Benet i Jornet mira de fer, amb aquesta peça, una defensa d'una dramaturgia lliure que no estigui totalment condicionada pel realisme imperant i tampoc per un romanticisme desbocat. Al final, el vigilant mor i totes les dones hauran de posar-se d'acord i anar a la una. Juan Carlos Martel Bayod dirigeix, el 2016, al Teatre Lliure, aquesta obra de Benet i Jornet amb Chantal Aimée, Clàudia Benito, Raquel Ferri, Àurea Márquez, Júlia Truyol, Xicu Masó... Però és possible que recordeu la versió de RTVE enregistrada el 1979 amb Margarida Minguillón, Rosa Maria Sardà, Àngels Moll i Ovidi Montllor com a vigilant.

Revolta de bruixes

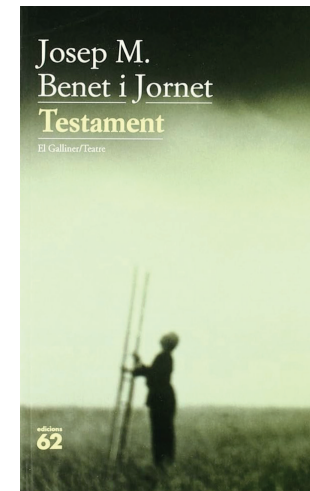
Desig

A *Desig* (1989), l'autor dibuixa un matrimoni en crisi de classe mitjana (Ell i Ella) que passen uns dies a la seva segona residència de muntanya. Ella no està satisfeta amb la seva vida excessivament ordenada, i això provoca moments de tensió amb el marit. A més, des de fa un temps que se sent assetjada: rep trucades telefòniques anònimes on ningú parla. Un dia, quan va a l'hipermercat amb el cotxe, s'atura al costat d'un home que veu aturat al camí i que li fa senyals, potser perquè el seu vehicle ha patit una avaria. Ja ha vist el desconegut en aquell mateix punt altres vegades, i les seves explicacions són realment estranyes. El durà en un self-service proper, on hi trobaran la seva parella. Les dues dones comencen una conversa reveladora plena de dobles sentits. Ella, inquieta, torna a casa, però no es pot treure del cap els personatges que ha conegut i tot el que s'han dit. Tornarà a passar per la mateixa carretera, on l'estarà esperant la dona misteriosa, amb qui ha establert una connexió especial. Amb direcció de Silvia Munt, ha estat una de les darreres obres de Benet i Jornet representades a Barcelona, en aquest cas al Teatre Nacional de Catalunya, amb intèrprets com Laura Conejero, Carles Martínez o Anna Sahún. Algú recordarà també, de ben segur, la versió dirigida per Sergi Belbel l'any 1991, al Teatre Romea, amb Àngels Poch, Imma Colomer, Josep Maria Pou i Lluís Soler, un repartiment de luxe.

E.R. (1993) és un altre dels títols més coneguts de Josep M. Benet i Jornet. Amb ella va rebre el Premi Nacional de Literatura Dramàtica el 1955. La peça ens parla del món del teatre i dels artistes tot creant un joc metateatral (teatre dins el teatre). *E.R.* són les inicials de l'excelsa actriu Empar Ribera, una turmentada dama dels escenaris que va morir però que encara tothom recorda. Ara es vol homenatjar la diva en un espectacle i una noia jove (estudiant d'art dramàtic a l'Institut del Teatre) que opta a interpretar el paper de la Ribera perquè s'ha presentat als càstings, vol intentar conèixer més a fons el personatge i procura indagar en els diferents episodis de la seva vida. S'entrevistarà amb tres exalumnes de l'emblemàtica actriu per preparar-se millor les proves. Les tres dones han seguit camins professionals diferents: Glòria March ha esdevingut una actriu de teatre internacional i, d'alguna manera, ha continuat la carrera de la Ribera; Assumpta Roca s'ha convertit en una popular estrella de la televisió fent papers còmics que l'han degradada com a actriu; i Maria Caminal ha acabat treballant en estudis de doblatge, en un segon pla. A mesura que la noia jove parla amb una i altra actriu, no aclareix l'etapa final de la Ribera, sinó que descobreix progressivament una sèrie de contradiccions entre les diverses versions del passat que se li expliquen. També queda desconcertat l'espectador. La competitivitat entre les tres actrius quan eren joves, els vells ressentiments, la revelació que van suposar les classes de teatre de la Ribera i la mort d'una quarta companya que era la preferida de la misteriosa actriu i professora van emergint a mesura que les converses avancen.

La noia, que va voler ser actriu per un teatret de cartró porpra, blau i or amb les lletres *E.R.* gravades amb el qual va jugar de petita, l'acabarà cremant al final de l'obra. La pugna entre les actrius i les versions distorsionades del passat acaben amb el foc purificador, amb un gest radical. La jove renuncia, per tant, simbòlicament, a un món i un ofici que, després de les converses amb les dones que s'hi han dedicat, veu fosc, pervers i decadent. L'obra, en el fons, ben mirat, apel·la també a la por de l'ésser humà al pas del temps i a l'existència efímera. Quin serà el nostre llegat? Com serem recordats i recordades? La transcendència va lligada a l'èxit professional? Empar Ribera va saber deixar petjada, una empremta bona o dolenta però inesborrable. Les tres actrius ara s'enfronten però alhora es necessiten per sentir que la seva identitat continua intacte, defensen els seus papers i es reivindiquen per reafirmar-se i no pensar en l'oblit.

E.R. es va estrenar el 1994 al Teatre Lliure amb Marta Angelat, Mercè Arànega, Maife Gil i Montse Esteve com a noia jove. El 1996, Ventura Pons en va fer la versió cinematogràfica, amb Núria Espert, Rosa M. Sardà, Anna Lizaran i Mercè Pons, amb un guió adaptat pel mateix Benet i Jornet.

Testament

En moltes obres de Benet i Jornet no hi ha una única veritat, sinó diferents punts de vista segons els personatges, que es contradiuen i es complementen. Marca pintoriana. A *Testament* (1995), el dramaturg recupera els temes de la seva anterior peça i els creua amb d'altres. La memòria, la mort, la malaltia, el llegat... Un professor universitari de literatura malalt de càncer, a qui no queda massa temps, intenta establir un vincle amb un dels seus alumnes més brillants (i també més rebels i emocionalment inestables) perquè, d'alguna manera, agafi el seu relleu. El jove, distant, fa uns treballs excel·lents, i ell ja s'està apagant. El professor, que necessita companyia i no se sent estimat ni valorat en aquests darrers moments de vida, sol·licitarà els serveis d'un prostitut però qui apareix per la porta és el jove estudiant, que es guanya la vida fent serveis sexuals, i que acusa el professor d'egòlatra, llençant-li veritats difícils d'escoltar i menyspreant el seu llegat. El noi destruirà la còpia del darrer estudi del professor i renegarà d'un fill que ha de tenir amb una companya a qui ha deixat embarassada. Frustrarà així tota esperança de l'insistent professor de continuar vivint a través de la seva obra i la seva influència. La peça també va dur-se al cinema de la mà de Ventura Pons amb el títol *Amic/Amat* (1998), on apareixien Josep M. Pou, Mario Gas, Rosa M. Sardà i David Selvas.

A *Precisament avui* (1997), l'autor segueix treballant les mitges veritats i les històries del passat incompletes però introduint també un triangle amorós i un crim comès en un hotel de carretera que és a punt de deixar al descobert la relació discreta de dos amants que són en una de les habitacions i que és el pretext de la peça. Ella és una actriu més o menys coneguda que no es vol comprometre perquè no se sent realment atreta i ell un home de números pragmàtic i casat que aparentment només busca una distracció, però que ara vol assegurar la relació. En joc hi entra un tercer personatge, un home més gran a qui l'actriu va consolar temps enrere quan la seva dona va abandonar-lo per un venedor d'enciclopèdies, i que serà capaç seduir la noia d'una altra manera, parlant-li d'un passat fosc i ple de matisos.

Precisament avui

Això, a un fill, no se li fa (2000) és una de les poques comèdies que va escriure Benet i Jornet. L'autor aprofita aquesta obra per fer autocrítica, per burlar-se del món dels serials televisius, dels guions exagerats i poc realistes que s'escrivien per la petita pantalla. Una mare protectora vetlla pel bé del seu fill, un jove pusil·lànim però afamat de sexe. És una premisa que recorda a algunes obres de Pinter com *A Night Out*. El noi està obsessionat amb la filla del cap de l'empresa on treballa fent la neteja, i sempre acaba violant i assassinant noies que s'hi assemblen. Mentrestant, a la televisió, s'emeten històries sobre crims terribles, escenes de sang i fetge, embolics familiars i de llit i tripijocs de personatges grotescos que volen escalar posicions. El fill, fart de sentir-se pressionat per la mare controladora, la matarà i intentarà amagar-ne el cadàver. Però quan finalment la filla del ric empresari es fixa en el protagonista, el fantasma de la mare reapareix per continuar aconsellant-lo i criticant-lo. Benet i Jornet tracta, a través de la paròdia, el tema de la impunitat de la violència i mostra alguns comportaments salvatges que la societat contemporània hem naturalitzat.

Poblenou

L'autor teatral també és conegut, com comentàvem a l'inici, per la seva vinculació a la televisió catalana (TV3), on va ser guionista de diverses sèries costumistes i dramàtiques de llarga durada que han marcat una època: *Poblenou* (1993-1994) sobre una família treballadora del barri de Barcelona que ha de fer front als problemes del dia a dia; *Nissaga de poder* (1996-1998) sobre una gran família propietària d'unes caves que ha

de mantenir les aparences però que amaga secrets inconfessables i enfrontaments i ambicions que portaran fatals conseqüències; *El cor de la ciutat* (2000-2009), on veiem els conflictes d'una colla de veïns del barri de Sant Andreu que es relacionen al bar, a la farmàcia, a l'hostal o al mercat; o *Ventdelplà* (2005-2010), on una metgessa de família maltractada pel seu marit fuig amb els seus dos fills i comença una nova vida en un petit poble.

En tots aquests serials, Benet i Jornet procura introduir-hi les problemàtiques i temes d'interès del moment a Catalunya. Amb les primeres ficcions televisives en català després del franquisme (emeses a Televisió de Catalunya, nascuda el 1983) es podran fer passes endavant i normalitzar certs aspectes socials que havien hagut de quedar enterrats per la censura i pel control dels mitjans i de la cultura per part de la dictadura: s'ensenya el primer petó entre dos homes i es comença a parlar d'homosexualitat per

Nissaga de poder

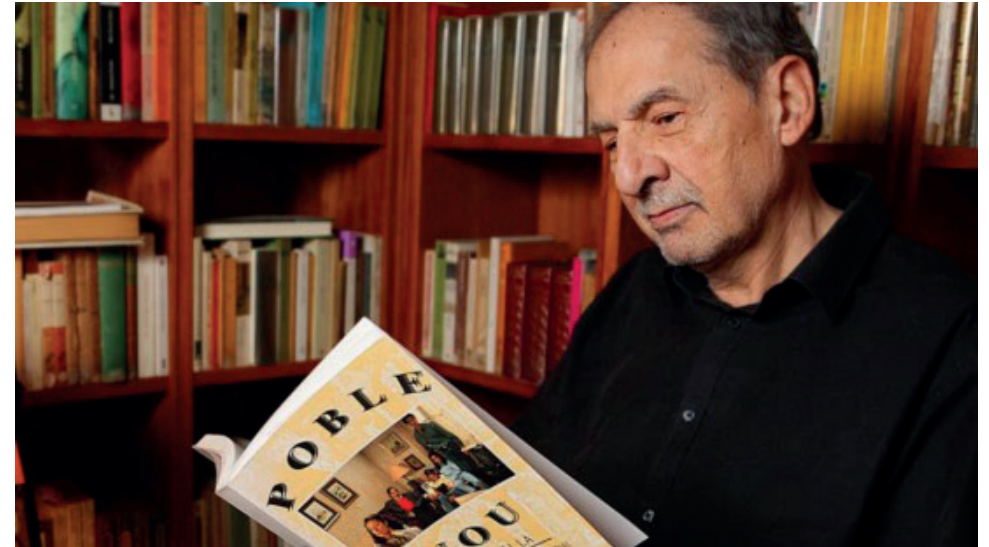

El cor de la ciutat

Ventdelplà

televisió a *Poblenou*, es parla d'un tema tabú com l'incest per primer cop a *Nissaga de poder*, es parla del càncer, de la mort i el dol, del divorci, de violència masclista, del col·lectiu trans, dels orígens i el xoc cultural amb les persones migrades, de violacions, de tot tipus de criminalitat a les mil trames d'El cor de la ciutat...

Poblenou

Primer petó entre dos personatges masculins en una ficció televisiva en català, a *Poble nou* de TV3

Seguint amb la producció teatral de Benet i Jornet, *L'habitació del nen* (2001) ens ensenya un matrimoni encara jove amb un fill petit, en una situació econòmica tranquil·la i amb una relació sentimental estable. La felicitat es trenca, i és que, de sobte, es produeix un incident: sembla que el nen s'ha enfilat pel baco tot jugant, sense que els pares se n'adonessin, i ha relliscat. Aquesta escena, però, no la veurem sencera... Aleshores, què va passar amb el fill? Va morir? L'episodi va acabar amb la caiguda del nen i la seva mort prematura que ho va canviar tot per sempre? O van aconseguir salvar-lo i d'aquell fet terrible només en queda un trauma que va esquinçar per complet el benestar de la família? L'habitació és buida i el fill ara només és una aparició fantasmagòrica que els persegueix, o bé encara hi és, de veritat, i viu entristit en veure els pares tan trasbalsats? Dins l'habitació, pare i mare contraposen les seves percepcions oposades dels esdeveniments d'aquell dia, temps després i la conversa es va convertint en una batalla desesperada per atraure l'altre cap al propi camp. Una història inquietant que en certs moments agafa el to de relat de terror psicològic i que fa dubtar també el públic o els lectors i lectores. El 2003 Sergi Belbel dirigeix la peça al Teatre Lliure de Gràcia, amb les interpretacions magistrals d'Emma Vilarasau i Pere Arquillué.

L'habitació del nen

I arribant al final de la trajectòria de l'autor com a dramaturg, cal mencionar una trilogia de peces que comparteixen característiques formals i també, segons com, temàtiques: *Soterrani* (2006), *Dues dones que ballen* (2009) i *Com dir-ho?* (2010). Amb influència pinteriana, de nou, són obres amb només dos personatges, un de jove i un d'edat una mica més avançada, que amaguen secrets i sentiments que mica en mica es van col·locant sobre la taula. D'entrada, els dos personatges es mostren distants i no semblen compartir gairebé res, però les seves històries personals s'acaben trobant o unint. Una altra característica compartida és que sempre es parla d'un o diversos personatges fantasma que no apareixeran en cap moment, però que tenen molta importància. A *Com dir-ho?*, per exemple, una noia jove que vol ser escriptora i un professor seu que s'ha fet força famós escrivint, es troben a casa d'ell una nit plujosa. Sembla que hi ha hagut diversos malentesos entre ells, a la universitat, i que no s'aguanten, però el cert és que potser hi ha una mica d'atracció mútua. Malgrat tot, aquest desig no pot seguir endavant perquè ella és la parella del fill del professor, un noi fantàstic a qui no vol fer mal. Retrets, autocrítiques, elogis i equívocs van omplint de tensió la casa. Si el fill no fos un impediment, podrien començar una relació i estimar-se com voldrien? Què li ha passat al fill, i per què no hauria de ser un problema? Si li ha passat res greu, com superaran el dolor, si tots dos l'estimen tant, l'un com a pare i l'altra com a parella? Jordi Boixaderas i Clàudia Benito encarnaren els personatges a l'Almeria Teatre, l'any 2013.

Soterrani

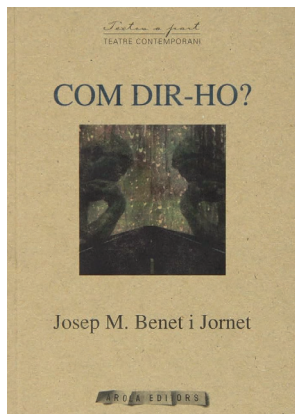

Aquesta temporada, dins les Nits al Vestíbul del Teatre Sant Vicenç, us oferim el III Cicle de Teatre d'Autor, que hem volgut dedicar a la figura de Josep Maria Benet i Jornet. Hem inclòs dins el cicle les obres **Soterrani** (escrita l'any 2006) i **Dues dones que ballen** (escrita l'any 2009). La primera peça, interpretada per Pere Arquillué i Pep Cruz a la Sala Beckett el 2008, sota la direcció de Xavier Albertí, és una conversa entre dos homes aparentment desconeguts, a casa d'un d'ells, que és psicòleg. La dona de l'altre, el més jove, ha desaparegut sense deixar rastre, i hi ha indicis que apunten que podria haver passat per aquella casa. El misteriós psicòleg, que oculta pràctiques extremes i sàdiques que duu a terme amb gent que coneix per Internet, i el jove neguitós, que va viatjar per feina en una terra on va aprendre a exercir la violència més ferotge, són força semblants, tenen unes fílies similars i els uneix una mateixa víctima, la dona.

La segona peça, **Dues dones que ballen** (2009), interpretada per la brillant Anna Lizaran i Alicia Pérez (amb direcció, altre cop, d'Albertí, però ara al Teatre Lliure de Gràcia, el 2011) ens explica la història d'una dona gran, ja

dins l'etapa de la vellesa, que pateix Alzheimer i que, oblidada pels seus fills en un pis de Barcelona, veu com ha de ser ajudada per una jove perquè ja no és independent i no pot valdre's per ella mateixa. La noia procura ser professional i no s'immuta ni s'exalta davant les sortides de to de la dona gran, que a voltes és impertinent, obsessiva i malcarada. A mesura que es van coneixent i comparteixen el dia a dia, les pors i les inseguretats de les dones surten a la superfície i deixen de mostrar-se esquerpes: la jove va perdre un fill i va deixar una parella maltractadora i la més gran té por de deixar de ser qui és. El dolor i la passivitat amb què el món es mira el patiment de les dues les porta a ballar, un acte de sororitat.

Benet i Jornet mor el 2020, en plena pandèmia, a causa de la malaltia de la COVID-19 que va aturar en món. Carlota Benet, filla de l'autor, uns anys abans, el 2015, comunica públicament que el dramaturg lluita també contra la malaltia de l'Alzheimer i el Teatre Nacional de Catalunya organitza un homenatge a l'autor pels seus 75 anys. El 2017, Carlota Benet decideix publicar l'assaig "Papitu. El somriure sota el bigoti", recordant la part més personal del seu pare.

Dues dones que ballen

Com dir-ho?

Josep M. Benet i Jornet

